

İRADƏ İBRAHİMOVA
ATU Xarici Dillər kafedrası
b\m
S.Vurğun 157
iradaibragimova@mail.ru

MÜASİR İNGİLİS VƏ AZƏRBAYCAN DİLLƏRİNDƏ FRAZEOLÖGİZMLƏRİN FUNKSIYA ÜZRƏ TƏSNİFATI VƏ LEKSİK- SEMANTİK XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Xülasə

İngilis dilində frazeoloji birləşmələrin struktur-tematik təsnifi və onların Azərbaycan dilində qarşılığı xüsusi maraq doğuran sahələrdən biridir.

Məqalədə ingilis dilində frazeoloji birləşmələrin struktur-tematik təsnifi və onların Azərbaycan dilində qarşılığından bəhs edilir.

Atalar sözləri, zərb-məsəllər və idiomlar həyatın müxtəlif sahələrinə aid ibrətamiz məzmunlu qısa kəlam, xalq düşüncəsinin qısa, dolğun və mənalı bir şəkildə ifadəsidir. Onlar istər bədii ədəbiyyatda, istərsə də adi danışiq dilində fikri əsaslandırmaq üçün istifadə olunan ən münasib vasitədir.

Əsrlər boyu xalqın süzgecindən keçmiş xalqın hikmətli sözlərinin daşıyıcısı olan atalar sözləri və zərb-məsəllər yığcam, obrazlı, dərin mənalı və tutarlı nitq məhsuludur. Onlar xalqların obrazlı təfəkkürünün məhsulu olmaqla, onun milli ruhunu təəcəssüm edir. Məna dərinliyi, forma dolğunluğu belə ifadələrin başlıca xüsusiyyətidir.

Kommunikativ frazeoloji vahidlərə atalar sözləri və deyimlər daxildir. Məlum olduğu kimi atalar sözləri və deyimlərdə hər bir millətin düşüncə tərzini, həyatı, milli xüsusiyyətləri, adət ənənələri əks olunur.

Qeyd etmək kızıdır ki, frazeoloji birləşmələrin əksər hissəsi ümumxalq dilinin məhsuludur və xalq tərəfindən yaradılmışdır. Odur ki, onların izləri folklorla, xalq deyimlərinə, dialekt və ləhcələrə gedib çıxır. İngilis dilində atalar sözləri və zərb-məsəllərin çox az hissəsi mənacə və ya strukturca dəyişdirilərək dil vahidi səviyyəsinə salınmışdır və onlar dilin frazeoloji sisteminin zənginləşməsində əsas mənbə rolunu oynayırlar.

Açar sözlər: frazeoloji vahidlər, kontekst, komperativ frazeoloji vahidlər, nominativ frazeoloji vahidlər, atalar sözləri və zərb məsəllər.

Hər dövr, hər nəsil üçün onların təlim-tərbiyəsində olduqca mühüm rol oynayan atalar sözləri və zərb-məsəllər və müdrik kəlamlar həm ingilis, həm də Azərbaycan dilində çox zəngindir. Lakin onu da qeyd etmədən keçmək olmaz ki, bu Azərbaycan dili üçün daha xarakterikdir. Atalar sözlərində xalqın öz mənəvi aləmi, milliliyi,

tarixi, elmə, təhsilə, əməyə münasibəti əks olunur və onları kitablarda yığılan ağıl, zəka da adlandırmaq olar.

Təfəkkür tarixinin inkişaf mərhələlərində ilk fəlsəfi görüşlərin inkişaf pilləsini müəyyənləşdirmək, ictimai şüurun forması kimi bədii və estetik təfəkkür arasında üzvi bağlılığın olduğunu aydınlaşdırmaq üçün atalar sözü və zərb məsəllərə müraciət etmək zəruridir.

Atalar sözü və zərb məsəllərin nitq ilə xüsusi əlaqəsi nəzərə alınmasa, onları bəzən başa düşmək, çətinlik törədir. Onlardakı mühakimələr nə qədər maraqlı görünsə də, o qədər də həyatın bir çox hadisə və şəraitini semantik cəhətdən daha da gücləndirir. Bir sözlə xalqın aynası kimi orada öz əksini tapır.

Frazeoloji vahidləri təsnif etmək üçün ən qədim və ənənəvi prinsiplərdən biri onların həqiqi, əsil məzmununa əsaslanır. Bu prinsipi tematik xüsusiyyət adlandırırlar. Bu prinsip əsasən qərb dilçilik ədəbiyyatlarında geniş istifadə olunur və onlar (Qərb dilçiləri) bu prinsipə görə idiomları öz həqiqi mənalara görə qruplaşdırırdılar. Məlum olduğu kimi, idiomların mənbələri insan fəaliyyətinin, həyatının müxtəlif sahələrinə və təbiət hadisələrinə aid ola bilər.

N.N.Amosova frazeoloji vahidlərin təsnifinə kontekstoloji cəhətdən yanaşır. O, frazeoloji vahidləri daimi kontekstli vahidlər kimi müəyyənləşdirir. Daimi kontekst müəyyən leksik elementin özünəməxsus və dəyişməz uzlaşması, onlar arasındakı semantik əlaqə ilə xarakterizə olunan kontekst kimi müəyyən olunur.

Амосова Н. Н. Основы английской фразеологии. Л., 1963. N.N.Amosova daimi kontekstli vahidləri frazemlərə və idiomlara bölür. O, göstərir ki, frazemlər ikilidir, tərkib hissələrindən birinin frazeoloji cəhətdən bağlı mənası var; digər tərkib hissəsi isə müəyyən edici kontekst rolunda çıxış edir. Məsələn, *small hours, small change* və s. İdiomlarda isə hər bir elementin mənası ya zəifləyər, ya tamamilə itə bilər, ya da yeni məna bütöv vasitəsilə qurulur. Məs, *in the nick of time (dəqiq vaxtda)* N.N.Amosovaya görə, frazeoloji vahidləri müəyyən edilmiş ünsiyyətdəki funksiyalarına görə dörd sinfə bölmək olar. Bu təsnifat əsasında frazeoloji birləşmələri aşağıdakı kimi təsnif etmək olar. 1. Nominativ frazeoloji vahidlər - söz birləşmələri ilə təqdim olunur: *cut and run, draw the line* və s. *Nominativ frazeoloji vahidlərə həmçinin tərkibində yalnız bir tam mənalı söz olan söz qrupları aiddir*: *at large* (azadlıqda, ipdən açılmış); *in hand* (təbii); *in the soup* (çətin vəziyyətdə); *in the altogether* (çılpaq, tamamilə açıq-aydın); *on the rocks* (çətin vəziyyətdə); *at a time* (o dəqiqə); *to go on* (davam etmək); *to look for* (axtarmaq) və s. *Birinci qrupa həmçinin komparativ frazeoloji vahidlər və predikativ ifadələr də daxildir* (as) *large as life* - canlı kimi; (as) *red as a turkey-cock* - xoruz kimi qırmızı; *see how the cat jumps* - işlər necə olur; (as) *good as ever* - daha yaxşı; *too clever by half* - daha çox ağıllanmaq; (as) *many as* - daha çox; *as dead as a duck* - cansız (həyat izi olmayan); *as dark as when* - əvvəlki kimi qaranlıq; *as much as possible* - mümkün olan qədər; *as good as she* - onun kimi

mehriban; as better than - daha yaxşı və s. İngilis və Azərbaycan dillərində frazeoloji vahidlərin bir qismi qrammatik cəhətdən bitmiş bir fikri ifadə edir və cümləyə oxşayır. Tədqiqatçılar belə konstruksiyaları müxtəlif cür adlandırirlar. (1.s.8-10)

Bayramov H. Azərbaycan dili frazeologiyasının əsasları. Bakı, 1978. Hüseyin Bayramov onları frazeoloji cümlələr predikativ quruluşlu vahidlər, frazeologizmlər və ya kommunikativ frazeoloji birləşmələr adlandırır. Qeyd etmək lazımdır ki, həmin müəlliflərin əksəriyyəti belə vahidlərin sırasında əsasən atalar sözü və məsəlləri nəzərdə tutmuşdular. Odur ki, H. Bayramov və A. Kuninin yanaşmaları daha məqsədəuyğundur. Bunu onunla izah etmək olar ki, nəqli intonasiya ilə deyilən belə konstruksiyaların bəziləri məzmunla əlaqədar olaraq sual sözlərinin artırılması ilə və nida işarələri ilə cümləyə ekvivalent kimi işlədilir. 1. Frazeoloji nəqli cümlələri digər cümlələrdən fərqləndirən cəhət odur ki, belə cümlələrdə ifadə edilən fikir məzmununa görə bu və ya digər şəxsə aid olsa da, həmin şəxsi bildirən söz frazeoloji cümlə daxilində müstəqil cümlə kimi çıxış etmir və ya şəxssiz cümlələr şəklində özünü göstərə bilər. Məsələn, Azərbaycan dilində: xoşu gəlmək, acığı gəlmək; yazığı gəlmək. - Onun hərəkətləri mənim heç də xoşuma gəlmirdi (M.S. Ordubadi). - Mən gülümsədim, həm də ondan acığımı gəldi (M.S. Ordubadi). İngilis dilində: I am not every Tom, Dick and Harry. - Mən hər yoldan ötən deyiləm. But she would pick up with everybody, of course. He would have to make himself agreeable to Tom, Dick and Harry (The Silver Spoon p. III Ch. XI p. 237). Və ya unless I'm a Dutchman - lənətə gəlim ki (işdir olmasa onda...). It's a complete fiasco thank God! "Then we've won" said Fleur. "Unless I'm a Dutchman", answered Soames. "I'm not sure", muttered Michael (The Silver Spoon p. III Ch. VIII). 2. Frazeoloji sual cümlələri adətən iki cür ifadə olunur; cavab almaq məqsədilə işlədilən və ritorik səciyyə daşıyan sual cümlələri. Cavab almaq məqsədilə işlədilən frazeoloji sual cümlə növü qeyri-ritorik; ritorik səciyyə daşıyan frazeoloji sual cümləsi isə ritorik frazeoloji sual cümləsi adlandırılır (2.s.14-67). Qeyri-ritorik frazeoloji sual cümlələri dilimizdə sayca elə də çox deyildir. Bəlkə də elə ona görə də bu məsələ dilçiliyimizdə çox tədqiq olunmamışdır. Azərbaycan dilində ən geniş yayılan qeyri-ritorik frazeoloji sual cümləsi aşağıdakıdır:

Belə cümlələrdə işlədilən suallar əslində cavab tələb etmir. Nəticə çıxarmağı tövsiyə edir.

Ritorik frazeoloji cümlələr qrammatik sual cümlələrinə oxşayır, ancaq belə suallar bir işin başqası tərəfindən yerinə yetirilməsini ritorik şəkildə ifadə etmək üçün III şəxsin təkində işlədilir. Buna misal olaraq, xüsusilə şifahi nitqdə olan: Kimin ağzı nədi. Kimə nə borcudur? Kimin nə işinə qalıb; Kimin nə dərdinə; Hansı yuvanın quşusan və s.

Kərbalayı Heydər zor adam idi.

Naçalnikin ağzı nədir, onun sözünə baxmasın (Qaçaq Nəbi dastanı).

Hacı Baxşəli - Kəfim nə istər yazdırram, kəfim istəməz yazdırmaram. Sənə nə borcudur!

İngilis dilində:

-(then) what is the mystery of secret? - nə isə gizli bir şey var?

“You’re a relation - by blood as well as marriage, aren’t you?” “Yes” “Then what’s the skeleton? I’ll certainly come. Only - she has so many friends (The White Monkey p.II Ch. III).

The kettle and the pot - Öz gözündə tiri qoyub, başqasında çör-çöp axtarırsan!

Soames was silent, feeling vaguely that he had been near the proverb. “The kettle and the pot” - What was the use, indeed, of going anywhere unless you wanted something? It was one of the cardinal principles of life (Swan Song p.III Ch VII).

2. Nominativ-kommunikativ səciyyə daşıyan frazeoloji nida cümlələri özlərində nida söz qruplarını birləşdirir. My aunt (my hat) - belə-belə işlər, iş bir bax; that’s the spirit - əhsən, özüdür ki, var; By heaven! - Sən Allah; Good God - İlahi; The Holy Ghost - Müqəddəs Ruh; Great Scott - Rəhm edin!; My hat - Mərhəmətli Tanrı, mənim Allahım, Rəbbim!; No jolly fear! - Rəhm et Allahım!; My gum! - Mənim Tanrım!, İlahi, mənim Allahım.

“I should be interested to know how you would have handled a situation if you had been on the Board. It is extremely easy to condemn other people! Hear, hear! said Michael, astanished - at his own voice! (Doğrudur, özüdür ki, var) (The White Monkey p.III Ch. XIII).

On his shadowy face was nothing quite so spirited as a sneer but he fazed about him, and seemed to say: My, hat! (Mərhəmətli Tanrı) (The Silver Spoon p.II Ch VIII).

“Not a bit; jolly good short. The vice of our lot is, they say it pretty well. But they have nothing to say. They won’t date”. Won’t they? My gum! (Mənim Allahım!) (The White Monkey p.I Ch.II).

“By heaven! Those people, I’ll - ! Well, that ends it!

Marjorie, I shall send our engagement to the papers tomorrow” (Tək Allah) (The Silver Spoon p.II Ch. XI).

Sir James Foskisson moved in his chair, and the pupils of his light - blue eyes became as pin-points. He nodded almost imperceptibly three times, precisely as if he had seen the Holy Ghost! (Müqəddəs Ruh) (The Silver Spoon p.III Ch. I).

Swain came last. On his shadowy face was nothing quite so spirited as a sneer; but he gazed about him, and seemed to say; “My hat!” (Mərhəmətli Tanrı. İlahi) (The Silver Spoon p.II Ch. VII).

Azərbaycan dilində də bu qəbildən olan cümlələr adətən təəccüb, razılıq və ya narazılıq bildirir. Məsələn:

Əşi qoyurlar ki, adam bir şirin yuxu yata!

Eh! Kim kimədir! (“Kirpi” jurnalı).

Azərbaycan dilində bu qəbildən olan sözlərin iştirakı ilə mövcud olan frazeoloji vahidlərin cüzi qismi belə səciyyə daşıyır. Həm ingilis, həm də Azərbaycan dilində bu tip sözlər təəccüb, razılıq və ya narazılıq bildirir. Məsələn,

Əşi, qoyurlar ki, adam bir şirin yuxu yata! (LŞulı)

Eh! Kim kimədir! Onun işindən şeytan baş açmaz (“Kirpi” jurnalı). Kommunikativ frazeoloji vahidlərə atalar sözləri və deyimlər daxildir. “(3.s.16)

4.Dəmirçizadə Ə. Azərbaycan dilinin üslubiyatı. Bakı, 1962. səh 59–62.Ə.Dəmirçizadə qeyd edir:Məlum olduğu kimi atalar sözləri və deyimlərdə hər bir millətin düşüncə tərz, həyatı, milli xüsusiyyətləri, adət ənənələri əks olunur. Qeyd etmək lazımdır ki, frazeoloji birləşmələrin əksər hissəsi ümumxalq dilinin məhsuludur və xalq tərəfindən yaradılmışdır. Odur ki, onların izləri folklor, dialekt və ləhcələrə gedib çıxır. Dil sistemində milli dərkətmə, şüur və düşüncənin ümumi inkişafına bilavasitə bağlı olan kommunikativ səciyyəli simmetrik-assimetrik xarakteri bir hadisə -frazeologizmləşmə, deyimləşmə prosesi gedir. Bu, mütamadi prosesdir. Başqa sözlə, həmin dil hadisəsi leksik vahidlərlə, söz birləşmələri və deyimləmiş konstruksiyalarla məcazi olaraq reallaşan ikinci bir dil vasitəsi ilə qavrama və nominativ xarakterlidir. Buna görə də frazeologiyayı əhatə edən bütün problemlər, o cümiədən variantlıq məsələsinin müxtəlif sistemli dillərin materialları əsasında lazımi konseptual-lingvistik təhlili qarşıda bir mühüm vəzifə kimi durur. Frazeologizminin bir qismi hər hansı bir dildə hazır şəkildədir. Amma söz sənətkarları tərəfindən dilə gətirilən frazeoloji ifadələr də mövcuddur və frazeoloji layın bir hissəsini təşkil edir.Frazeoloji vahidlər ingilis dilinin tarixi inkişafı nəticəsində formalaşmış, bu dildə mürəkkəb frazeoloji bir sistem yaranmışdır. Nitq prosesində digər leksik vasitələr kimi, frazeoloji vastələr də bu və ya başqa bir fikri aydın bir biçimdə digərlərinə çatdırmaq mümkündür. Həmin dilin frazeoloji vahidlərinin min illik tarixi vardır. Bu dil vahidləri müxtəlif və gərgin sosial situasiyada yaranmış, danışmada, şifahi və yazılı ədəbiyyatda öz şəbəkəsini genişləndirmişdir.(4.s.59-62)Dil sistemində elə frazeoloji vahidlər də mövcuddur ki, belələrinin leksik tərkibində və komponentlərində baş vermiş dəyişimlər semantikaya təsir göstərə bilmir, mənalar arasında diferensiyaya görünür. Beləliklə, semantika dəyişikliyə məruz qalmayan, tərkib hissələrində leksik, leksik-qrammatik, eləcə də qrammatik dəyişiklik özünü göstərən birləşimlər frazeoloji variantlar sayılır.Frazeoloji variant-kəmiyyət və keyfiyyət mənalarının eyniliyi, sintaktik cəhətdən şərtləndirilmiş (digər leksik elementlərin uyğunluğu), həmçinin də üslubi və sintaktik funksiyasına görə ümumi leksik invariant, leksik tərkibi, söz formaları və söz sırası fərqlənən dil vahidləridir. Ç.Qurbanov frazeoloji variantlar adı altında

aşağıdakılan nəzərdə tutur: frazeoloji vahidin forma və strukturu dəyişir. Ümumi struktur ölçü qarşılaşdırılan frazeologizmlərdə fərqli görünür. Ümumi assosiativ məzmun, aydın və canlı daxili obrazlar qorunub saxlanılır. Əgər daxili obrazlılıq pozulsa, o zaman ümumi assosiativ məzmun nitq axırında frazeoloji sinonimə çevrilir. Eynilik konkret distributiv şəraitdə özünü göstərir, kəmiyyət və keyfiyyət mənalı bəzi hallarda bir-birlərindən fərqlənir, üslubi və sintaktik funksiya daşır, emosional-ekspressiv rənglərə boyanır. Leksik invariantlar variant yaradıcı dərəcəyə malikdir. Belə frazeoloji vahidlərin komponentləri transpozisiya hadisəsinə məruz qalır. Frazeoloji variantların əsas kriteriyaları kimi aşağıdakılar göstərilir: 1) semantik eynilik, 2) sintaktik funksiyanın və kateqoriyal mənanın eyniyyəti; 3) leksik tərkibdə fərqli leksik invariantlar; 4) obrazın ümumiliyi (frazeoloji vahidlərin obrazlığı üçün), 5) məna həmrəyliyi (çoxmənalı frazeoloji vahidlər üçün). İngilis və rus dillərinin adverbial frazeoloji vahidlərinin variantlığı bir çox dillərdə tədqiqat obyektinə olmuşdur. L.M. Zinnatullina namizədlik dissertasiyasında iki dil əsasında adverbial frazeoloji vahidlərin struktur-semantik cəhətdən səciyyələndirmişdir. Müəllif adverbial frazeoloji vahidlər sferasında variantlığı təsnif etmişdir: leksik variantlar, morfoloji variantlar, fonetik variantlar, pozision (məvqe) variantları, qrafik variantları, kvantativ variantlar, kombinə olunmuş variantlar. Dünya dillərində frazeoloji variantlar 2 biçimdə təzahür edir: 1) frazeoloji vahidin tərkibində deyildiyi kimi, leksik dəyişiklik "əməliyyəti" aparmaqla ifadənin leksik variantı formalaşır; 2) ifadənin strukturunda komponentlərdən birinin qrammatik biçimini dəyişməklə ifadənin qrammatik variantı əmələ gəlir. Hətta bu məqamda üslubi variantlar da üzə çıxır. Frazeologizmlərin aksent variantları vurğuya görə frazeologizmlərin leksik variantları sayılır. A.Kunin yazır, ki leksik variant müxtəlif növlü dəyişmiş frazeoloji vahid formalaşdırır, eynilik onların kəmiyyət və keyfiyyət mənalılarında, üslubi və sintaktik funksiyalarındadır. Ümumi leksik variant leksik tərkibin müxtəlifliyinə görə fərqlənir. İngilis dilində leksik variantda əvəzlənmə isim, sifət, sözlülərində özünü göstərir. Frazeoloji fond leksik variantlarla zəngindir. Leksik variantların tərkibindəki komponentlərdən biri bəzən sinonim sözlə əvəzlənir. Frazeoloji leksik variantları komponentlərin sinonim yaxud sinonim olmayan leksik vahidlərlə əvəz olunması məqamında formalaşır.

. **Həsənov H. "Azərbaycan dilinin frazeologiyası." Bakı, 1979.** O, öz fikirlərini belə izah edir: "Hər bir konkret dilin frazeologiyası iki planda tədqiq edilir: diaxronik və sinxronik.

1. **Diaxronik planda** dilin frazeologiyasının tarixən formalaşması və müasir dövrə doğru semantik və struktur cəhətdən inkişafı öyrənilir.

2. **Sinxronik planda** isə dilin frazeologiyasının müasir vəziyyətinin semantik və struktur təsviri verilir.

Frazeologiya dilçiliyin tam müstəqil şöbəsi kimi hələ çox gəncdir. Lakin, bu heç də o demək deyildir ki, frazeologiya məsələləri ilə əvvəllər məşğul

olunmamışdır. Bu məsələ alimlərin diqqətini çoxdan cəlb etmiş və frazeologiya “gizli” inkişaf yolu keçmişdir”.(5.s.114)

Frazeoloji vahidlərin birinci müşahidəçiləri – lüğət tərtib edənlər – leksikoqraflar olmuşlar. Lüğət tərtib edənlər bəzi sözlərin mənalarını itirdiyini müşahidə etmişlər.

Belə vəziyyət, adətən, bu və ya başqa söz bölünməz birləşmə tərkibində olduqda nəzərə çarpmışdır.

Filoloqların diqqətini cəlb edən frazeoloji material ilk dəfə məcmuə şəklində toplanmaqla kifayətlənmiş, bunların xüsusiyyətlərinə, mənə və quruluşlarına, müxtəlif tipə malik olduqlarına fikir verilməmişdir. “Rusiyada belə məcmuələr üç yüz il bundan əvvəl meydana gəlmişdir” .

Dilçilik ədəbiyyatında frazeologiyanın tədqiqat obyektindən bəhs edən müəllifləri iki qrupa bölürlər:

1. Ümumiyyətlə hər hansı bir dildə hazır şəkildə olan söz birləşmələrinin hamısını frazeologiya hesab edənlər.

2. Dildə hazır şəkildə olan söz birləşmələrinin hamısını deyil, onlardan nitq və ya dil vahidlərinə ekvivalent olub, komponentləri mənə və quruluşca parçalanmayan qismini frazeologiya adlandıranlar.

Dilçilikdə bunlardan birincisi “geniş mənada frazeologiya”, ikincisi “dar mənada frazeologiya” adlandırılır.

Dildə hazır şəkildə işlədilən söz birləşmələrinin hamısını frazeologiya hesab edənlər:

Rus dilçilərindən A. B.Kuninin fikrincə frazeologiyaya hazır şəkildə işlədilən sitat materialı kimi baxaraq, ümumiyyətlə fikir mübadiləsi zamanı istifadə edilən sabit söz birləşmələrinin hamısını frazeologiyanın tədqiqat obyektini hesab edib, ona belə tərif vermişdir. Frazeologiyaya, adətən, dildə mənə cəhətdən parçalanmayan, lakin işlək sitat materialı kimi möhkəmlənən atalar sözləri, məsəllər, yazıçıların “qanadlı sözlər” şəklinə düşmüş ifadələr və bunun kimiləri daxildir. Onlar müəyyən bütövlük təşkil edən söz birləşmələridir”. B. N. Qolovinin fikrincə isə frazeologizmlər danışan tərəfindən hazırlanmır. Onlar dildə hazır şəkildə mövcuddur. Hamı onlardan hazır şəkildə dil vahidi kimi istifadə edir. A. İ. Yemifovun tərifində frazeologiyanın tədqiqat obyektini daha genişləndirilərək frazeoloji birləşmələrin sırasına idarə ştampları, istehsal-texniki ifadələr və.s. daxil edilmişdir.

ƏDƏBİYYAT:

1. Амосова Н. Н. Основы английской фразеологии. Л.,1963 səh 8-10..
2. Байрамов Н. Azərbaycan dili frazeologiyasının əsasları. Bakı, 1978. səh:14–67.
- 3.Кунин А. «Фразеология современного Английского языка»М.1987.стр:16
- 4.Дəmirçizadə Ə. Azərbaycan dilinin üslubiyyatı. Bakı, 1962. səh 59–62.
5. Həsənov H. “Azərbaycan dilinin frazeologiyası.” Bakı,1979.səh:114.

И.Ибрагимова

**Функциональная классификация фразеологических единиц на
английском и азербайджанском языках и их лексико-семантические
свойства**

Резюме:

В статье рассматривается функциональная классификация фразеологических единиц на английском и азербайджанском языках. Фразеологических единиц, и идиомы являются кратким, всеобъемлющим и значимым выражением мыслей людей в коротких фразах в различных аспектах жизни. Они являются наиболее подходящим инструментом, используемым для обоснования идеи художественной

литературы и обычной речи. Пословицы и идиомы - это компактные, образные, глубокие и последовательные фразы, были носителями мудрости людей, которые прошли через века. Они представляют национальный дух людей. В английском языке очень мало слов и фраз были переведены в осмысленную или структурную форму и являются основным источником обогащения фразеологической системы языка. Каждое поколение играет очень важную роль в образовании поговорки. Слова, фразы и пословицы очень богаты как на английском, так и на азербайджанском языках. Но следует отметить, что это более характерно для азербайджанского языка..

Ключевые слова: фразеологические единицы, контекст, компаративные фразеологические единицы, номинативные фразеологические единицы, пословицы и поговор.

I.Ibragimova

**Functional classification of phraseological units in English and their
correspondence in the Azerbaijani language**

Summary

The article deals with the structural-thematic classification of phraseological units in English and their correspondence into Azerbaijani.

Phraseological units, and idioms are a brief, comprehensive and meaningful expression of people's thoughts in short phrases in various aspects of life. They are the most appropriate tool used to substantiate the idea of fiction and ordinary speech. Proverbs and idioms are compact, imaginative, deep and consistent phrases. They were the bearers of the wisdom of people who passed through the centuries. They represent the national spirit of the people.

The depth of meaning, the fullness of the form is the main feature of such expressions. Words and concepts of communication are widespread in popular conversations. As you know, the words and phrases of each nation reflect the way of thinking, life, national characteristics and traditions.

Key words: phraseological units, contex, comparative phraseological units, nominative phraseological units, proverbs and sayings.

Rəyçi: pedaqoji elmlər namizədi, prof. Tamilla Hüseynova